

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 210/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. júla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. M., K., zastúpeného advokátom JUDr. Mgr. A. Ch., Š., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 42 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základných práv podľa čl. 33 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 2 prvej vety Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 13 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach v spojení s porušením čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom a rozhodnutím dekana Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave č. SO 2576/2007/Kop D IV/7 z 5. júna 2007 a rozhodnutím rektora Univerzity Komenského v Bratislave č. OL 310/2007 z 13. septembra 2007, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. M. odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2007 doručená sťažnosť Ing. J. M., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Mgr. A. Ch., Š., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 42 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj základných práv podľa čl. 33 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, práv podľa čl. 2 prvej vety Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 13 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach v spojení s porušením práv podľa čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy, ako aj práv podľa čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom a rozhodnutím dekana Právnickej fakulty (ďalej len „dekan“) Univerzity Komenského v Bratislave (ďalej len „univerzita“) č. SO 2576/2007/Kop D IV/7 z 5. júna 2007 a rozhodnutím rektora univerzity (ďalej len „rektor“) č. OL 310/2007 z 13. septembra 2007.

Z obsahu sťažnosti sťažovateľa a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol študentom (na základe zápisu na štúdium 3. októbra 2005) externej formy štúdia na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (ďalej len „právnická fakulta“). Sťažovateľ uviedol, že rozhodnutie dekana č. ŠO 1464/2006/ČER. D IV/7 z 20. februára 2006 o jeho vylúčení zo štúdia bolo po posúdení rektorom zrušené rozhodnutím č. OŠV 895/2006 D IV/7 z 24. marca 2006 z dôvodu porušenia študijného poriadku Právnickej fakulty Univerzity Komenského (ďalej len „študijný poriadok“), a to konkrétne nestanovením dostatočného počtu termínov na skúšku tak, ako to vyžaduje tento študijný poriadok.

Rozhodnutím dekana č. SO 2576/2007/Kop D IV/7 z 5. júna 2007 bol sťažovateľ vylúčený zo štúdia pre nesplnenie požiadaviek, ktoré bolo odôvodnené neúspechom v absolvovaní opakovane zapísaného povinného predmetu „Teória práva 2“.

Rektor univerzity rozhodnutím č. OL 310/2007 z 13. septembra 2007 žiadosť sťažovateľa o preskúmanie predmetného rozhodnutia zamietol a napadnuté rozhodnutie dekana č. SO 2576/2007/Kop D IV/7 z 5. júna 2007 potvrdil. Rozhodnutie rektora univerzity bolo sťažovateľovi doručené 24. septembra 2007.

Právnická fakulta rozhodnutím dekana určila deň konania opravného termínu z „Teórie práva 1“ na 20. jún 2006.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa:

„Opatrenie dekana PF UK, ktorým určil v zmysle rozhodnutia rektora k žiadosti o preskúmanie rozhodnutia o vylúčení zo štúdia opravný termín z Teórie práva I na dátum 20. 6. 2006 nemožno považovať za vhodné opatrenie, ktorým by boli odstránené následky chybného rozhodnutia z nasledovných dôvodov a faktov:

i) Podľa článku 14 ods. 3 Študijného poriadku má študent, ktorý bol hodnotený z predmetu známku FX, právo na dva opravné termíny. Ak študent nesplní podmienky ani v prvom opravnom termíne, má nárok na druhý opravný termín, ktorý musí vykonať do konca daného školského roka. Pri opakovanom zapísaní si predmetu má študent právo len na jeden riadny a jeden opravný termín.

ii) V zmysle čl. 13 ods. 5 Študijného poriadku Katedry vypíšu v každom týždni skúškového obdobia najmenej jeden termín skúšky z predmetu, ktorý sa vyučoval v semestri predchádzajúcom tomuto skúškovému obdobiu.

iii) Podľa informačného listu k predmetu Teória práva 2 ako aj listu dekana PF UK z 28. 2. 2007 je absolvovanie predmetu Teória práva 2 podmienené absolvovaním predmetu Teória práva 1.

iv) Keďže termín absolvovania skúšky Teórie práva 1 bol stanovený až na 20. 6. 2006 nemal sťažovateľ možnosť prihlásiť sa a absolvovať tri termíny skúšok do konca školského roka tak, ako to predpokladá Študijný poriadok. Týmto spôsobom bol bezdôvodne znevýhodnený oproti iným študentom, ktorí mali možnosť zapísať si termíny skúšok v rámci celého skúšobného obdobia a absolvovať tieto termíny do konca školského roka. Stanovený termín mu okrem iného reálne zabránil vyčerpať tri termíny, ktoré mal mať k dispozícii.

v) *Zákon o vysokých školách v § 55 ods. 2 predpokladá, že práva ustanovené týmto zákonom sa zaručujú rovnako všetkým uchádzačom a študentom.*

vi) *Sťažovateľ sa v dobrej viere a nie bezdôvodne domnieval, že keďže zo zavinenia porušovateľa nemohol riadne termíny absolvovať v školskom roku má takéto právo v nasledujúcom školskom roku bez toho, aby si uvedený predmet opakovane zapisoval. Zákon o vysokých školách v § 55 ods. 3 ustanovil, že výkon práv a povinností vyplývajúcich z tohto zákona musí byť v súlade s dobrými mravmi. Stanovenie nevhodného termínu skúšky Teórie práva I v kombinácii s požiadavkou Študijného poriadku vyčerpať všetky tri termíny do konca školského roka znemožňovalo uplatnenie práva sťažovateľa na vzdelanie a bolo v rozpore s dobrými mravmi.“*

Okrem uvedeného sťažovateľ tvrdí, že *«... uvedený predmet Teória práva 2 si sám do druhého ročníka nezapisoval a bol mu dopísaný dodatočne neznámymi osobami zo študijného oddelenia PFUK. O pravdivosti tejto skutočnosti svedčí aj na prvý pohľad zrejmý a nepopierateľný rozdiel medzi písmom sťažovateľa a písmom, ktorým boli dopísané predmety do indexu sťažovateľa. Čo sa týka vyššie uvedeného predmetu, jeho plánom bolo zapísať si opakovane predmet Teória práva II až po neúspešnom absolvovaní pôvodných 3 termínov zaručených študentovi na vykonanie skúšky Študijným poriadkom, a to konkrétne v treťom ročníku štúdia. Využitie takejto možnosti pripúšťa samotný Študijný poriadok v čl. 10 ods. 2 využitím flexibilného slovného spojenia „spravidla v“ v nasledovnej dikcii „Zapísaný povinný predmet, ktorý študent neabsolvoval úspešne, môže si zapísať počas štúdia ešte raz (spravidla v nasledujúcom roku štúdia)“.».*

Rozhodnutie rektora sťažovateľ považuje za neústavné a nezákonné. Sťažovateľ namieta, že *„... rozhodnutie porušovateľa Čj.: OL 310/2007 zo dňa 13. 9. 2007 ako aj prvostupňové rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a zároveň nesprávneho a nedostatočne zisteného skutkového stavu veci“.*

Sťažovateľ tvrdí, že *„... rozhodnutím a postupom porušovateľov, ktorý mu predchádzal bol ukrátený na svojich právach zaručených Ústavou SR a právach zaručených zákonom o vysokých školách“.*

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a po posúdení a prerokovaní prijal tento nález:

„1. Právo J. M. na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a právo na vzdelanie upravené v čl. 42 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 33 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, čl. 2 prvej vety Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 13 ods. 1 a ods. 2 písm. c) Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach v spojitosti s princípom rovnosti a zákazu diskriminácie podľa čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 14 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozhodnutiami a postupom rektora Univerzity Komenského v Bratislave a Univerzity Komenského v Bratislave v konaní pri vydaní rozhodnutia Univerzity Komenského v Bratislave o vylúčení zo štúdia pre nesplnenie požiadaviek č. SO 2576/2007/Kop D IV/7 zo dňa 5. 6. 2007 a rozhodnutím rektora Univerzity Komenského v Bratislave Čj.: OL 310/2007 zo dňa 13. 9. 2007 porušené bolo.

2. Rozhodnutie Univerzity Komenského v Bratislave o vylúčení zo štúdia pre nesplnenie požiadaviek č. SO 2576/2007/Kop D IV/7 zo dňa 5. 6. 2007 a rozhodnutie rektora Univerzity Komenského v Bratislave Čj.: OL 310/2007 z 13. 9. 2007 sa zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľovi Ing. J. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Univerzita Komenského v Bratislave povinná zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Univerzita Komenského v Bratislave je povinná uhradiť Ing. J. M. trovy právneho zastúpenia v sume 7.492,- Sk (slovom sedem tisíc štyristodeväťdesiat dva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Mgr. A. Ch. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľa postupom a rozhodnutím dekana č. SO 2576/2007/Kop D IV/7 z 5. júna 2007 o vylúčení zo štúdia pre nesplnenie požiadaviek, ktoré vyplývajú zo študijného programu a zo študijného poriadku, ako aj rozhodnutím rektora univerzity č. OL 310/2007 z 13. septembra 2007, ktorým bola žiadosť sťažovateľa o preskúmanie rozhodnutia dekana o vylúčení zo štúdia zamietnutá a rozhodnutie dekana v uvedenej veci bolo potvrdené.

Dôvodom vylúčenia sťažovateľa zo štúdia na právnickej fakulte (bakalárskeho študijného programu - právo externou formou štúdia) podľa uvedených rozhodnutí bola skutočnosť, že opakovane zapísaný povinný predmet „Teória práva 2“ neabsolvoval

sťažovateľ úspešne, čím podľa čl. 23 ods. 1 písm. a) študijného poriadku právnickej fakulty nesplnil podmienky na postup do ďalšieho akademického roka.

Sťažovateľ na svoju obranu argumentoval tým, že rozhodnutie dekana vychádzalo zo skreslenej informácie o opakovanom zápise predmetu „Teória práva 2“, ktorá sa nezakladala na pravde. V žiadosti o preskúmanie rozhodnutia tvrdil, že vo svojom indexe mal v druhom ročníku štúdia v školskom roku 2006/2007 zapísaný len predmet „Teória práva“ a že na zápisný hárok si predmet „Teória práva 2“ nezapísal, a že si ho plánoval zapísať až v treťom ročníku. Sťažovateľ namieta, že tak dekan, ako aj rektor univerzity sa jeho námietkami nezaoberali, ich rozhodnutia považuje za neústavné a nezákonné, čím bol *„poškodený na svojich právach zaručených ústavou a zákonom o vysokých školách“*.

Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vysokých školách“) rektor je štatutárnym orgánom verejnej vysokej školy, riadi ju, koná v jej mene a zastupuje ju navonok.

Podľa § 15 ods. 1 zákona o vysokých školách verejná vysoká škola vydáva v rámci vnútorných predpisov aj študijný poriadok verejnej vysokej školy.

Podľa § 66 ods. 1 písm. c) zákona o vysokých školách okrem riadneho skončenia štúdia sa štúdium skončí vylúčením zo štúdia pre nesplnenie požiadaviek, ktoré vyplývajú zo študijného programu a zo študijného poriadku vysokej školy. Podľa odseku 2 písm. c) citovaného ustanovenia dňom skončenia štúdia v takomto prípade je deň, keď rozhodnutie o vylúčení zo štúdia nadobudlo právoplatnosť.

Podľa čl. 25 ods. 1 študijného poriadku právnickej fakulty konanie vo veciach porušenia akademických práv a povinností študenta prebieha v prvom stupni na fakulte. V prvom stupni rozhoduje dekan fakulty. Rektor rozhoduje o žiadostiach o preskúmanie rozhodnutí dekanov fakúlt.

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nemá právomoc na preskúmanie namietaného postupu a rozhodnutia dekana č. SO 2576/2007/Kop D IV/7 z 5. júna 2007, keďže preskúmanie jeho zákonnosti patrí do právomoci rektora univerzity. Na základe toho ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho označených základných práv postupom a rozhodnutím dekana o vylúčení zo štúdia pre nesplnenie požiadaviek pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

V súvislosti s namietaným porušením označených základných práv sťažovateľa postupom a rozhodnutím rektora univerzity č. OL 310/2007 z 13. septembra 2007 ústavný súd považoval za potrebné upozorniť, že nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý okrem iného rozhoduje o sťažnostiach namietajúcich porušenie základných práv alebo slobôd fyzických osôb alebo právnických osôb, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa názoru ústavného súdu nie je v jeho právomoci meritórne rozhodnúť ani o zvyšnej časti sťažnosti.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v znení účinnom od 1. septembra 2003 v občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť

rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 3 OSP rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb, alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 248 OSP sudy nepreskúmajú

a) rozhodnutia správnych orgánov predbežnej povahy a procesné rozhodnutia týkajúce sa vedenia konania,

b) rozhodnutia, ktorých vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu osôb alebo technického stavu vecí, ak samy osebe neznameniajú právnu prekážku výkonu povolania, zamestnania alebo podnikateľskej alebo inej hospodárskej činnosti,

c) rozhodnutia o nepriznaní alebo odňatí odbornej spôsobilosti právnickým osobám alebo fyzickým osobám, ak samy osebe neznameniajú právnu prekážku výkonu povolania alebo zamestnania,

d) rozhodnutia správnych orgánov, ktorých preskúmanie vylučujú osobitné zákony.

Podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku sa postupuje v prípadoch, v ktorých právnická alebo fyzická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods. 1 OSP).

Vychádzajúc z podstaty inštitútu správneho súdnictva a zo zákonných podmienok žaloby na preskúmanie právoplatných rozhodnutí orgánov verejnej správy všeobecnými

súdmi ústavný súd v prvom rade konštatuje, že v danom prípade napadnuté rozhodnutie rektora univerzity o vylúčení zo štúdia je nesporne rozhodnutím orgánu verejnej správy (§ 244 ods. 3 OSP). Zároveň z § 7 ods. 2 OSP v spojení s § 248 OSP možno vyvodit', že ide o rozhodnutie, ktoré podlieha preskúmaniu v rámci správneho súdnictva. Túto právomoc správneho súdnictva nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom. Ústavný súd v súvislosti s týmto právnym záverom poukazuje aj na skutočnosť, že obdobný právny záver vyplýva aj z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý už judikoval, že v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia rektora príslušnej univerzity o vylúčení zo štúdia [§ 66 ods. 1 a ods. 2 písm. c) zákona o vysokých školách] jednou z podmienok na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia v správnom súdnictve *„je tvrdenie žalobcu, že bol rozhodnutím a postupom žalovaného ukrátený na svojich právach. Ak je táto náležitosť žaloby splnená, správny súd v priebehu konania na súde zisťuje, či je tvrdenie žalobcu pravdivé“* (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžo-o-KS 51/2005).

Existencia právomoci všeobecných súdov poskytnúť ochranu sťažovateľovým právam a právom chráneným záujmom v konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku vylučuje právomoc ústavného súdu konať v danej veci bez ohľadu na to, do akej miery sťažovateľ tieto prostriedky, ktoré mu právny poriadok na ochranu jeho práv priznáva, naozaj využil (IV. ÚS 104/07).

Nevyužitie možnosti účinnej ochrany základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 2 ústavy nemožno nahrádzať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Vychádzajúc zo svojej judikatúry vo vzťahu k čl. 46 ods. 2 ústavy (napr. IV. ÚS 81/04) a zo skutkového stavu opísaného sťažovateľom ústavný súd dospel k záveru, že ani v tejto časti sťažnosti nie je daná jeho právomoc (čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 a § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Preto sťažnosť odmietol ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. júla 2008